

ע"פ 7850/21 - איאד דסוקי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 7850/21

לפני:
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

המערער: איאד דסוקי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
(השופט ע' קובו) שניתן ביום 9.9.2021
בת"פ 50334-03-20

תאריך הישיבה: ב' בסיון התשפ"ב (1.6.2022)

בשם המערער: עו"ד ווליד כבוב

בשם המשיבה: עו"ד יעל שרף

פסק-דין

השופט א' שטיין:

הערעור

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ע' קובו) אשר ניתן ביום 9.9.2021 בת"פ 50334-03-20 בעקבות הרשעת המערער - על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון - בחבלה בכוונה מחמירה, עבירה לפי סעיף 329(א)(1) ו-329(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) ובנשיאת נשק, עבירה לפי סעיף 144(ב) לחוק. בגזר דין זה הושתו על המערער עונשים כדלקמן: 51 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 12

עמוד 1

חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו מהכלא עבירת אלימות או נשק מסוג פשע; 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור במשך שנתיים מיום שחרורו מהכלא עבירת אלימות או נשק מסוג עוון; וכן פיצוי לקורבן העבירה (להלן: המתלונן) בסך 75,000 ש"ח. בנוסף לעונשים האמורים, הופעל נגד המערער עונש מאסר מותנה בן 12 חודשים, אשר עמד לחובתו בגין הרשעתו בת"פ(מחוזי ת"א) 516-10-16 (להלן: המאסר המותנה), ונקבע כי מחציתו תרוצה במצטבר לעונש המאסר דלעיל ומחציתו בחופף לו - כך שהמערער יירצה באופן כולל 57 חודשי מאסר בפועל החל מיום מעצרו.

העובדות

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, שבהן הודה המערער במסגרת הסדר הטיעון, ביום 9.3.2020, בשעה 17:00, נפגשו באקראי אחיו של המערער (להלן: האח) והמתלונן - אשר היו מסוכסכים זה מכבר - והתפתחה ביניהם תגרה, במסגרתה איים האח על המתלונן: "אני אירה בך, אם אני לא אירה בך אני בן זונה ותירק לי בפנים". ביום 10.3.2020, בשעה 19:35, יצא המתלונן מביתו במכוניתו, והמערער עקב אחריו ברכבו שלו כשהוא מצויד באקדח. בהגיעם לקרבת בית הכנסת ברמלה, עצר המערער את רכבו במקביל למכוניתו של המתלונן ושאל לשלומו. בעוד המתלונן ענה למערער, נטל המערער את האקדח לידי וירה דרך חלון רכבו שלוש יריות לעבר המתלונן, כאשר ירייה אחת פגעה במתלונן בירכו השמאלית.

3. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם כי המדינה תעתור לעונש אשר יכלול 5 שנות מאסר בפועל (כולל הפעלת המאסר המותנה), מאסר מותנה ופיצוי למתלונן; ואילו המערער יוכל לטעון לעונש באופן חופשי.

גזר הדין קמא

4. ביום 9.9.2021 גזר בית משפט קמא את דינו של המערער. בגזר הדין נקבע כי המערער פגע בערכים המוגנים של חיי אדם, שלמות גופו ונפשו, ביטחונו האישי, וכן בביטחון הציבור. בית המשפט עמד על חומרתן של עבירות אלימות, במיוחד של אלו המבוצעות תוך שימוש בנשק חם, וכן על מדיניות הענישה הנוהגת ביחס לעבירות כאלה. כמו כן הביא בית המשפט בחשבון את נסיבות ביצוע העבירה, תוך שהוא מתייחס לחלקו המרכזי של המערער בביצוע העבירה כמבצע יחיד; לתכנונה המוקדם של העבירה; ולפוטנציאל הפגיעה בעוברי אורח, נוכח ביצוע מעשי הירי ברחוב בשעת ערב מוקדמת. בית המשפט נדרש גם לתסקיר נפגע העבירה ממנו עולה כי למתלונן נגרמו נזקים פיזיים, תפקודיים ורגשיים חמורים כתוצאה מביצוע העבירה, אשר ממשיכים ללוות אותו עד היום.

בשים לב לכל אלה קבע בית משפט קמא כי מתחם הענישה ההולם בנסיבות העניין נע בין 3.5 ל-7 שנות מאסר בפועל.

5. בבואו לקבוע את עונשו האינדיווידואלי של המערער בגבולות המתחם, נתן בית המשפט דעתו, מחד גיסא, לעברו הפלילי של המערער אשר כולל שמונה הרשעות בעבירות אלימות, פריצה וגניבה, פגיעה ברכוש, אימים, הפרעה לשוטר, החזקת סכין, סחר בסמים וקשירת קשר לביצוע פשע בנסיבות דומות לנסיבות ביצוע העבירה במקרה הנוכחי, וכן לצורך החברתי לקיים את הרתעת היחיד ואת הרתעת הרבים ביחס לעבירות הקשורות לירי בנשק חם; ומאידך גיסא,

להודאת המערער בעבירות אשר יוחסו לו, ללקיחת האחריות על מעשיו ולהבעת חרטה על ביצועם, וכן לתקופה הממושכת בה שהה המערער במעצר. בית משפט קמא לא יחס משקל רב להסכם הסולחה אשר נערך בין משפחת המערער למשפחת המתלונן (להלן: הסכם הסולחה).

6. האיזון הכולל שעשה בית המשפט- בשים לב לעמדת המדינה לפיה ראוי להשית על המערער 5 שנות מאסר לריצוי בפועל - הובילו אל המסקנה כי "יש לגזור על [המערער] עונש בחלקו הנמוך יחסית של מתחם העונש" (שכאמור נע בין 3.5 ל-7 שנות מאסר).

בית המשפט גזר אפוא על המערער מאסר בפועל למשך 57 חודשים שמנינם מיום מעצרו, 22.3.2020. כמצויין לעיל, עונש זה מכיל בתוכו את הפעלת המאסר המותנה והוא הושת לצד העונשים הנלווים.

7. מכאן הערער שלפנינו.

טענות הצדדים

8. המערער טוען כי שגה בית משפט קמא בקבעו מתחם ענישה החורג מהסכמת הצדדים במסגרת הסדר הטיעון, וכי הדבר גרם להחמרת עונשו. כמו כן נטען כי בית המשפט לא העניק משקל ראוי בעת גזירת הדין להודאתו של המערער במיוחס לו, אשר הובילה לחסכון בזמן שיפוטי יקר, וכן להסכם הסולחה ולפיצוי ששולם למתלונן במסגרתו. לטענת המערער, העונש שהושת עליו מהווה תמריץ שלילי עבור נאשמים אחרים ליטול אחריות למעשיהם ואינו עולה בקנה אחד עם העיקרון של עידוד הסדרי טיעון.

נוכח דברים אלו, מבקש מאתנו המערער כי נקבע מחדש את מתחם הענישה ההולם בנסיבות המקרה, ונקל בעונש שהושת עליו ככלשניתן.

9. מנגד, המדינה סומכת את ידיה על גזר הדין קמא ומבקשת מאתנו כי נדחה את הערעור. המדינה טוענת כי העונש שהושת על המערער הולם את מדיניות הענישה הנוהגת במקרים כגון דא, ואף מצוי ברף העונש הנמוך של מתחם הענישה - זאת, נוכח התחשבותו של בית משפט קמא בהודאת המערער במיוחס לו ובחיסכון בזמן שיפוטי, וכן בשים לב ליתר השיקולים עליהם נתן בית המשפט את דעתו, ובהם: עברו הפלילי המכביד של המערער, חומרת העבירה בה הוא נמצא אשם והנזקים שעבירה זו גרמה למתלונן.

עוד נטען כי לא נפלה שום טעות בקביעת מתחם ענישה הולם שהרף העליון שלו עולה על הטווח שהוסכם בהסכם הטיעון - זאת, מאחר שבקביעת מתחם הענישה בית המשפט אינו מוגבל לעונש המקסימלי שלו טענה המדינה (בהתאם להסכמות הצדדים) והוא מוסמך לקבוע את מתחם הענישה בכל מקרה ומקרה בהתאם לנסיבותיו. ממילא, בית המשפט לא חרג מההסכמות שנקבעו בהסדר הטיעון גופו, שכן העונש שהושת על המערער מצוי בתוך טווח הענישה המוסכם.

10. הלכה היא עמנו כי ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, אלא בנסיבות חריגות של ממש, כדוגמת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נופלת טעות מהותית בגזר הדין (ראו למשל: [טרייגר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (29.1.2009)]; [פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (25.6.2012)]; [פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 60 (28.1.2013)]; [סביץ' נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (9.1.2019)]. המקרה דכאן איננו בא בגדר אותם המקרים החריגים אשר מצדיקים את התערבותנו בעונש שהושת על המערער על ידי בית משפט קמא.

11. עיון בגזר דינו של בית משפט קמא מעלה כי הוא נדרש לכל השיקולים הצריכים לעניין וכי לא נפל בו שום פגם או טעות מהותית המצדיקים את התערבותנו. בניגוד לטענת המערער, השיקולים לקולת העונש - ובהם הודאת המערער בעבירות אשר יוחסו לו במסגרת הסדר טיעון-זכו להתייחסות הולמת בגזר הדין, ואף הובילו את בית המשפט למקם את עונשו של המערער ברף הנמוך של מתחם הענישה שקבע. סבורני כי אין מקום לשעות לטרוניה שהעלה המערער לפיה הודאתו במסגרת הסדר הטיעון צריכה לזכותו בהקלה משמעותית יותר בעונשו-שכן, קביעתו של בית משפט קמא בעניין זה מצויה בדל"ת אמותיו של מתחם הסבירות, בהתחשב בחומרת מעשיו של המערער ובעברו הפלילי.

12. סבורני כי עלינו לדחות את טענת המערער לפיה שגה בית משפט קמא בקבעו מתחם ענישה שהרף העליון שלו גבוה יותר מטווח הענישה שהוסכם במסגרת הסדר הטיעון. בקביעת מתחם הענישה בית המשפט אינו כבול להסכמות הצדדים, והוא מוסמך, ואפילו נדרש, לקבוע את מתחם הענישה הראוי בהתאם להוראותיו של תיקון 113 לחוק העונשין ובהתייחס לנסיבות המקרה שלפניו (ראו: ע"פ 1548/18 גיאנ' מדינת ישראל, פסקה 19 (28.11.2018); ע"פ 921/17 זעילה נ' מדינת ישראל, פסקאות 16-17 (28.5.2017)). אם לא כך יהיה, שיקול דעתו של בית המשפט לדחות הסדרי טיעון אשר נערכים בין הצדדים ישלל ממנו מניה וביה -תוצאה בלתי-רצויה ומנוגדת להלכה פסוקה(ראו: ע"פ 2454/18 שיינברג' מדינת ישראל, פסקה 19 (6.12.2018); ע"פ 512/13 פלוני' מדינת ישראל, פסקה 18 (4.12.2013) (להלן: עניין פלוני)).

13. טענות המערער אשר הועלו בעניין דנן פוסחות על ההבחנה בין טווח ענישה, שלגביו הוסכם בהסדר טיעון ספציפי כזה או אחר, לבין מתחם ענישה המשקף את הדין הכללי. הבחנה חשובה זו נמצאת עמנו זה מכבר; וכך היא סוכמה על ידי השופט ח' מלצר(כתוארו אז) בעניין פלוני:

"טווח ענישה מוסכם במסגרת הסדר טיעון - שונה ממתחם הענישה בשני מובנים עיקריים: (א)ברמה המבנית - טווח ענישהמוסכם בהסדר טיעון נקבע על ידי הצדדים, בעוד שמתחם ענישה נקבע על ידי בית המשפט, בעקבות הנחיות המחוקק. (ב)ברמה המהותית -טווח ענישה מוסכם בהסדר טיעון הוא תוצאה של מיצוי כוח המיקוח של כל אחד מהצדדים להליך, בשים לב לכלל נסיבות התיק ולכן הוא משקף בעיקר את האינטרסים המידיים של שני הצדדים (תוך התחשבות בעובדה כי רשויות התביעה מייצגות אינטרס ציבורי רחב יותר).מתחם הענישה משקף, לעומת זאת, קביעה נורמטיבית של בית המשפט בדבר האיזון הראוי בעיני החברה בין כלל השיקולים הרלבנטיים על פי המתכונת הקבועה בחוק. ככזה, מתחם הענישה אינו תלוי איפוא בכוח המיקוח של מי מהצדדים, או בהעדפותיהם (האישיות, או המוסדיות)". (שם, פסקה 17).

נמצאנולמדים, אמכן, כי בצדק קבע בית משפט קמא את מתחם הענישה ללא תלות בהסכמות הצדדים.

14. לא זו אף זו: בית המשפט גזר על המערער עונש אשר אינו חורג מטווח הענישה שהוסכם בהסדר הטיעון; ומסיבה זו בלבד אינני רואה מקום להתערב בעונש שנגזר על המערער.

15. לגופם של דברים, מדובר בעונש מוצדק לחלוטין, ואף מתון. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתן הרבה של עבירות אלימות המבוצעות תוך שימוש בנשק חם ועל הצורך להילחם במבצעייהן ביד קשה תוך הטלת עונשים מרתיעים (ראו: ע"פ 8045/17 בראנסי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (16.8.2018); עע"מ 5476/21 פלוני' מדינת ישראל, פסקה 7 (7.10.2021); ע"פ 9306/20 ברגות נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (29.4.2021)). כפי שהזדמן לי להעיר בע"פ 147/21 מדינת ישראל נ' ביטון (14.2.2021):

"הטלת עונשים חמורים ומרתיעים על עברייני נשק היא עיקר תרומתם של בתי המשפט למיגור התופעה ולהרחקת העברייני עם האקדח משגרת חייהם של אזרחי מדינה שומרי חוק" (שם, בפסקה 10).

דברים אלו חלים ביתר שאת כאשר מדובר בנאשם אשר השתמש בפועל בנשק חם וגרם לפציעתו החמורה של נפגע העבירה - זאת, תוך סיכון ביטחונם של אזרחים שלווים עוברי אורח. מקרים כאלהם בגדר מכת מדינה אשר מחייבת את בתי המשפט להירתם למאבק בעבריינים באמצעות ענישה מחמירה ובלתי מתפשרת. במסגרת זו, שומה עלינו לזכור כי מדובר במשחק-סכום-אפס: שופט שמרחם על עברייני נשק ומקל בעונשו אינו מרחם על הקורבן הבא.

16. סבורני, אפוא, כי לא נמלא את חובתנו כדבעי אם נקל בעונשו של המערער אפילו במקצת. אוסיף ואעיר, כי למרות חומרת מעשיו של המערער, העונש שהושת עליו נמצא הרחק מהעונש המרבי שקבע המחוקק בגין העבירות שהלה ביצע, ועל כן לא ניתן לתארו כבלתי מידתי (ראו: ע"פ 2239/21 עמור נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (30.9.2021); ע"פ 8937/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (5.9.2021)).

17. לבסוף, אין בידי לקבל את טענת המערער לפיה בית המשפט לא נתן משקל ראוי להסכם הסולחה - זאת מאחר שהסכם הסולחה ממילא בוטל על ידי הצדדים; ונראה כי הכספים אשר שולמו במסגרתו הוחזרו למשפחת המערער (בעניין זה ראו: הודעת המדינה לבית המשפט מיום 24.8.2021). מכל מקום, סבורני כי סולחה אינה מצדיקה הקלה משמעותית בענישה. בעניין זה, מקובלים עלי דברי השופט י' אלרון בע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח (5.11.2019):

"איני סבור כי יש בעצם יישוב הסכסוך בין הצדדים כדי מיצוי האינטרס הציבורי שבהרתעת הרבים מפני ביצוע מעשים דומים [...] והוא אינו מאיין את הצורך כי מבצעי העבירה ייתנו את הדין על מעשיהם. מתן גושפנקה ל"סולחות" כמעין "מרכיב משלים" לדרכי הענישה [...] יש בו כדי להוות מעין הפרטה פסולה של ההליך הפלילי. לא זו בלבד שאין במערך ההסכמות בין משפחת העברייני לבין משפחת הקורבן כדי להוות חלופה לדין הפלילי, אלא שהשלמה עם מעגל אלימות הכולל שימוש בנשק חם בטרם הצדדים פועלים ליישוב מחלוקותיהם "בדרכי שלום" חותר תחת יסודות הדין הפלילי. איתותה של מערכת המשפט כי "סולחה" עשויה להביא להקלה משמעותית בעונשו של העברייני מחליש את ההרתעה מפני ביצוע עבירות וחושף את קורבן העבירה ואת משפחתו ללחצים פסולים." (ראו שם, פסקה 22).

18. אשר על כן, הנני מציע לחברי" כי נדחה את הערעור.

שופט

השופט י' אלרון:

אני מסכים.

שופט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שטיין.

ניתן היום, י' בסיון התשפ"ב (9.6.2022).

שופטת

שופט

שופט
